

Praha dne 17. září 2024
Č. j.: MZP/2024/710/4072
Vyřizuje: Ing. Hejhal
Tel.: 267 122 730
E-mail: Jan.Hejhal@mzp.cz

Ministerstvo dopravy
Odbor strategie
nábř. Ludvíka Svobody 1222/12
110 15 Praha 1

Stanovisko MŽP k potřebě posouzení navrhovaného obsahu dílčího územního rozvojového plánu pro úsek vysokorychlostní tratě na území hl. m. Prahy z hlediska vlivů na životní prostředí

Ministerstvo dopravy, Odbor strategie (dále také „MD“), jako pořizovatel dílčího územního rozvojového plánu dle ustanovení § 21 odst. 2 zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury, ve znění pozdějších předpisů (dále také „liniový zákon“) předložilo Ministerstvu životního prostředí (dále jen „MŽP“) podnět na pořízení „Dílčího územního rozvojového plánu pro úsek vysokorychlostní tratě na území hl. m. Prahy“ (dále také „DÚRP VRT PRAHA“), a to dopisem s č. j.: MD/44645/2024/520 ze dne 30. srpna 2024.

Pořizovatel zároveň požádal MŽP o vydání stanoviska ve smyslu ustanovení § 21 odst. 3 liniového zákona ve spojení s § 89 odst. 3 písm. a) zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nový stavební zákon“), zda má být navrhovaný obsah DÚRP VRT PRAHA posouzen z hlediska vlivů na životní prostředí (dále také „stanovisko k potřebě posouzení“).

Návrh obsahu DÚRP VRT PRAHA je zpracovaný s odkazem na § 21 odst. 1 liniového zákona na základě naléhavého veřejného zájmu ve vazbě na aktualizované Programové prohlášení vlády ze dne 1. 3. 2023, kde v části Infrastruktura železnice je uvedeno „Výstavba vysokorychlostních tratí je vládní prioritou. Upravíme legislativu, aby bylo možné co nejrychleji začít s výstavbou VRT“.

Jedním z hlavních koridorů vysokorychlostní trati (dále jen „VRT“) je úsek Praha – Brno. DÚRP VRT PRAHA si klade za cíl územně zakotvit část koridoru na území hl. m. Prahy, a to v úseku Praha-Vršovice – Praha-Běchovice, včetně kolejiště pro krátkodobé odstavování vlakových souprav. Stavbou související s realizací VRT Praha Vršovice – Běchovice je také doplnění o novostavbu spojovací koleje tratí Praha-Libeň – Praha-Malešice a Praha-Malešice – Praha-Běchovice (tzv. „Jahodnická spojka“).

MŽP byly pro vydání požadovaného stanoviska doručeny následující podklady:

- žádost o stanovisko, včetně přílohy „*Návrh Obsah DÚRP VRT PRAHA*“, která obsahuje sdělení, resp. informaci v čem bude navrhovaný obsah DÚRP VRT PRAHA spočívat;

- e-mailová informace Magistrátu hl. m. Prahy, Odboru územního rozvoje, ve věci schválení podnětu na změnu územního plánu ve věci „VRT Vršovice – Běchovice a propojení Libeň – Malešice – Běchovice“ („Jahodnická spojka“) a podnětu na souběžné pořizování Aktualizace Zásad územního rozvoje hl. m. Prahy č. 14, která byla zaevidována pod č. j.: MZP/2024/710/4073 ze dne 4. září 2024;
- předkládací zpráva „MPŘ DÚRP VRT PRAHA“ zaslaná e-mailem, který byl zaevidován pod č. j.: MZP/2024/710/4106 ze dne 9. září 2024;
- stanoviska příslušných orgánů ochrany přírody (Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, Regionálního pracoviště střední Čechy, oddělení Správa CHKO Blaník ze dne 26. 8. 2024 s č. j.: SR/1530/SC/2024-4, Magistrátu hl. m. Prahy, Odboru ochrany prostředí ze dne 21. 8. 2024 s č. j.: MHMP 1715387/2024) z hlediska možného významného vlivu na lokality soustavy Natura 2000 dle ustanovení § 45i odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů se závěrem, že navrhovaný obsah dílčího územního rozvojového plánu pro úsek vysokorychlostní tratě na území hl. m. Prahy nemůže mít samostatně nebo ve spojení s jinými koncepcemi či záměry významný vliv na předmět ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality (dále jen „EVL“) nebo ptačí oblasti (dále jen „PO“).

Dle ustanovení § 2l odst. 1 liniového zákona se dílčí územní rozvojový plán (dále také „DÚRP“) považuje za územní rozvojový plán závazný pro rozhodování v území. MŽP je tedy toho názoru, že ačkoliv § 10i zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o posuzování vlivů na životní prostředí“) nepřisuzuje MŽP explicitně možnost vydat stanovisko k potřebě posouzení DÚRP, je možné ve vazbě na zmíněné ustanovení liniového zákona stanovisko k potřebě posouzení vydat a stanovit v něm i pro případ DÚRP podrobnější požadavky na obsah a rozsah vyhodnocení vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví (dále také „vyhodnocení SEA“).

Proto MŽP dle ustanovení § 89 odst. 3 písm. a) nového stavebního zákona a postupem podle ustanovení § 10i odst. 2 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí vydává na základě Vaší žádosti následující stanovisko:

Na základě obdržených podkladů a s ohledem na skutečnost, že se jedná o povinnost danou liniovým zákonem, je provedení posouzení DÚRP VRT PRAHA z hlediska jeho vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví (tzv. proces SEA) vyžadováno. Nejedná-li se totiž o změnu (dílčího) územního rozvojového plánu dle § 2l odst. 7 liniového zákona (které dává možnost příslušnému úřadu od potřeby posouzení v odůvodněném případě ustoupit), je dle ustanovení § 2l odst. 3 a násl. liniového zákona provedení posouzení (dílčího) územního rozvojového plánu obligatorní. Jelikož příslušné orgány

ochrany přírody vyloučily možný významný vliv na lokality soustavy Natura 2000, nebude posouzení jeho vlivů na předmět ochrany a celistvost EVL nebo PO podle ustanovení § 45i odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny zpracováno.

Odůvodnění:

Se zřetelem na charakter navrhovaného obsahu DÚRP VRT PRAHA bylo přistoupeno k souhrnnému porovnání s relevantními kritérii pro zjišťovací řízení podle přílohy č. 8 k zákonu o posuzování vlivů na životní prostředí:

Obsah koncepce, charakteristika vlivů koncepce na životní prostředí, veřejné zdraví a lokality soustavy Natura 2000, přínos posouzení koncepce ve vztahu k posouzení jiných koncepcí zpracovávaných na odlišných úrovních v téže oblasti, vztah k jiným koncepcím či jejich změnám, včetně těch, jejichž provedení je zamýšleno, a které jsou příslušnému úřadu známy:

Předmětem DÚRP VRT PRAHA je územně stabilizovat část koridoru na území hl. m. Prahy, a to v úseku Praha-Vršovice – Praha-Běchovice, včetně kolejíště pro krátkodobé odstavování vlakových souprav. Stavbou související s realizací VRT Praha Vršovice – Běchovice je také doplnění o novostavbu Jahodnické spojky. Řešené území předmětu zasahuje do katastrálních území Hrdlořezy, Hloubětín, Kyje, Vršovice, Michle, Záběhlice, Strašnice, Hostivař, Dolní Měcholupy, Dubeč a Běchovice.

Ke zpracování návrhu obsahu DÚRP VRT PRAHA přistoupil pořizovatel ve spolupráci se Správou železnic s. o., a to z důvodu urychlení procesu pořizování, neboť dosud nejsou předmětné koridory územně stabilizovány v územně plánovací dokumentaci (dále také „ÚPD“), zejména v Zásadách územního rozvoje hl. m. Prahy. Návrh obsahu DÚRP VRT PRAHA je v souladu s požadavky Politiky územního rozvoje České republiky ve znění závazném od 1. 3. 2024 (dále jen „PÚR ČR“), konkrétně s požadavkem na vymezení koridoru vysokorychlostní dopravy v územně plánovací dokumentaci (článek (83d)) ŽD4 [RS1 – úsek Praha - Brno], a to na území hl. města Prahy.

Jak uvedlo MD ve své žádosti, obsah dílčího územního rozvojového plánu pro úsek vysokorychlostní tratě na území hl. m. Prahy je zpracovaný na základě naléhavého veřejného zájmu ve vazbě na aktualizované Programové prohlášení vlády ze dne 1. 3. 2023. Naléhavý veřejný zájem na pořízení DÚRP VRT PRAHA lze prokázat především dílčími aspekty, kterými je přetížení stávající železniční dopravní cesty s omezenými nebo již provozně neproveditelnými možnostmi zkapacitnění bez realizace nové železniční infrastruktury ve vymezených koridorech. Naléhavý veřejný zájem tak vyplývá z potřeby realizace nové infrastruktury, čímž bude umožněn mimo jiné i převod dopravy silniční na železniční. Toto souvisí zejména s nutností urychlení dekarbonizace v dopravě v kontextu rozvoje elektromobility a také s nutností realizace kapacitní hromadné dopravy s vysokou efektivitou vzhledem k rostoucím požadavkům na spotřebu elektrické energie a hrozícímu riziku blackoutů. Neméně důležitým aspektem je pak díky převodu dopravy z individuální automobilové dopravy do kapacitní železniční dopravy potřeba eliminovat rostoucí kongesce v dopravě, zejména v metropolitních regionech, v tomto případě v pražském

metropolitním regionu. Zpracování DÚRP přispěje k citlivému zanesení VRT do rozvíjejícího se území hl. m. Prahy tak, aby byl zajištěn průchod s přiměřeným vlivem na okolní území a se zohledněním jeho limitů, jak rovněž uvedlo MD.

Vysokorychlostní trať je součástí provozně-infrastrukturního systému rychlé železnice na území České republiky. U návrhu DÚRP VRT PRAHA je předpokládán vztah zejména k Programu rozvoje Rychlých železničních spojení v České republice, který schválila vláda usnesením č. 389/2017 ze dne 22. května 2017, kde jedním z hlavních koridorů VRT je úsek Praha – Brno, dále k PÚR ČR a taktéž k Územnímu plánu sídelního útvaru hlavního města Prahy, resp. následně schválenému Metropolitnímu plánu hlavního města Prahy, i k národním a regionálním dokumentům týkajícím se dopravní infrastruktury. Návrh DÚRP VRT PRAHA je zpracován invariantně, přičemž jeho varianty byly dříve prověřeny v rámci „*Studie proveditelnosti vysokorychlostní trati Praha – Brno – Břeclav*“, která byla vydána v prosinci roku 2020. Tato studie proveditelnosti prověřila navrhované varianty, posoudila ekonomičnost výstavby a provozu, základní technické řešení i případné dopady stavby na jednotlivé složky životního prostředí (např. na EVL, PO, územní systém ekologické stability (dále jen „ÚSES“), přírodní parky, zvláště chráněné území, zemědělský půdní fond (dále jen „ZPF“), pozemky určené k plnění funkcí lesa, záplavové území, ochranné pásmo vodního zdroje), přičemž z hlediska potřebnosti, průchodnosti i proveditelnosti doporučila nejvhodnější variantu, a to variantu SK4-320 s traťovou rychlostí 320 km/h.

Výše uvedený předmět DÚRP VRT PRAHA, resp. návrhové koridory pro VRT Praha-Vršovice – Praha-Běchovice a Jahodnickou spojkou, stanoví rámec pro budoucí povolení záměrů dle přílohy č. 1 k zákonu o posuzování vlivů na životní prostředí ve vazbě na ustanovení § 10a odst. 2 téhož zákona. Z pohledu vlivu předmětu na životní prostředí lze v důsledku jeho realizace předpokládat vlivy trvalé a nevratné, např. z hlediska vlivu na veřejné zdraví obyvatel, jelikož návrhové koridory pro VRT Praha-Vršovice – Praha-Běchovice a Jahodnickou spojkou vedou velmi urbanizovaným územím, a to konkrétně v podobě zvýšení hluku či vibrací v okolí lidských sídel, čímž dojde k ovlivnění pohody obyvatelstva. Nelze vyloučit ani potenciální negativní vlivy na půdu v podobě záborů ZPF, a proto pořizovatele upozorňujeme, že je v odůvodnění návrhu DÚRP VRT PRAHA třeba prokázat, že byly naplněny povinnosti podle ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně ZPF, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o ochraně ZPF“), podle něhož jsou pořizovatelé a projektanti ÚPD povinni za účelem zajištění ochrany ZPF řídit se obecnými zásadami ochrany podle § 4 tohoto zákona a navrhnout a zdůvodnit takové řešení, které je z hlediska ochrany ZPF a ostatních zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější, přičemž musí vyhodnotit předpokládané důsledky navrhovaného řešení na ZPF, zpravidla v porovnání s jiným možným řešením. Vlastní odůvodnění musí naplňovat jak uvedený zákon o ochraně ZPF, tak vyhlášku č. 271/2019 Sb., o stanovení postupů k zajištění ochrany ZPF, ve znění pozdějších předpisů. V odůvodnění návrhu aktualizace je třeba se zaměřit na plošnou ochranu ZPF ve smyslu požadavků § 4 zákona o ochraně ZPF, zohlednit obecné zásady ochrany ZPF a konkrétně naplnit jednotlivé odstavce ustanovení § 4 zákona o ZPF i ustanovení § 2 odst. 2 písm. a) až g) výše uvedené vyhlášky. Rovněž nelze vyloučit vlivy na povrchové a podzemní vody (především na jejich jakost), na chráněné oblasti přirozené

akumulace vod a na ochranná pásma vodních zdrojů. Zároveň platí, že na základě uvedeného obsahu DÚRP VRT PRAHA a dotčeného území, nebude možné vyloučit potenciální kumulativní a synergické vlivy s jinými záměry (např. křížení s Pražským okruhem či s dalšími záměry dopravní infrastruktury). A proto bude nezbytné vyhodnotit potenciální kumulativní a synergické vlivy a stanovit případná opatření k předcházení, vyloučení či snížení zjištěných kumulativních či synergických vlivů a stanovit případný monitoring. Potenciální vlivy návrhu DÚRP VRT PRAHA přesahující hranice České republiky nejsou vzhledem k jeho obsahu a vzdálenosti dotčeného území od státních hranic předpokládány, nicméně nelze v této fázi vyloučit možné vlivy přesahující hranice hl. m. Prahy v souvislosti s navrhovanými úseky této VRT na území Středočeského kraje. Výše uvedenými stanovisky orgánů ochrany přírody (dále jen „OOP“) byly vyloučeny významné vlivy na příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost lokalit soustavy Natura 2000. Stanoviska OOP uvádí, že hodnocená koncepce se nachází mimo území EVL a PO, a proto nelze předpokládat ani významný dálkový vliv, resp. vliv na biotop zvláště chráněných druhů velkých savců (vlk, rys, medvěd, los). Návrh obsahu DÚRP VRT PRAHA z hlediska svého rozsahu nepředstavuje koncepci, jež by mohla mít významné dopady na uplatňování práva životního prostředí EU. V souvislosti s návrhem DÚRP VRT PRAHA se rovněž neočekávají rizika pro životní prostředí a veřejné zdraví při přírodních katastrofách.

Z hlediska vztahu DÚRP VRT PRAHA k jiným koncepcím je třeba upozornit na skutečnost, že dne 23. ledna 2022 vydalo MŽP na žádost Magistrátu hl. m. Prahy stanovisko k potřebě posouzení návrhu aktualizace Zásad územního rozvoje hlavního města Prahy (pod č. j.: MZP/2023/710/4) (dále také „AZÚR HMP“) se závěrem, že je nezbytné provést posouzení AZÚR HMP z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví (tzv. proces SEA), jejímž předmětem byl a stále je totožný návrh obsahu jako tomu je u DÚRP, tzn. vymezení návrhového koridoru pro novostavbu VRT v úseku Praha-Vršovice – Praha-Běchovice včetně kolejiště pro krátkodobé odstavování vlakových souprav a dále vymezení návrhového koridoru pro novostavbu spojovací koleje tratí Praha-Libeň – Praha-Malešice a Praha-Malešice – Praha-Běchovice (tzv. Jahodnická spojka). Cílem AZÚR HMP je umístění, povolení a realizace uvedených staveb včetně všech souvisejících staveb na základě vymezení předmětných koridorů veřejně prospěšných staveb v Zásadách územního rozvoje hlavního města Prahy. Dne 23. 5. 2024 bylo usnesením č. 14/18 Zastupitelstvem hl. m. Prahy schváleno v tomto smyslu pořizování změny Zásad územního rozvoje hl. m. Prahy č. 14 a zároveň také souběžné pořízení změny územního plánu hl. m. Prahy pod číslem změny Z 3641, která bude rovněž podrobena strategickému posouzení vlivů na životní prostředí.

Ve vazbě na všechny uvedené skutečnosti v tomto případě, kdy je návrhem obsahu DÚRP VRT PRAHA zcela přebírán záměr, který bude předmětem návrhu výše uvedených souběžně pořizovaných aktualizací ÚPD, s jejichž realizací pořizovatel najisto počítá a příslušné úřady k nim vydaly stanoviska k potřebě posouzení s požadavkem na provedení procesu SEA, je pravděpodobné, že přínos procesu SEA na úrovni DÚRP nebude toliko efektivní jako právě ve zmiňovaných navazujících ÚPD. Důvodem je měřítko pořízení DÚRP 1: 200 000, které zvolilo MD a v jehož podrobnosti bude muset být zpracováno také vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území, v porovnání s měřítkem pořízení navazující ÚPD (1: 100 000 či 1: 50 000), které již

umožňuje dostatečně vyhodnotit předpokládané vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví a zároveň tyto vlivy pomocí adekvátních minimalizačních opatření aplikovaných ve výrokové části zmírnit či eliminovat.

Ve vazbě na ustanovení § 21 odst. 3 a násl. liniového zákona, který ukládá povinnost podrobit DÚRP VRT PRAHA procesu SEA (bez možnosti využít úvahy příslušného úřadu dle § 21 odst. 7 téhož zákona, zda je nutné provést posouzení vlivů DÚRP na životní prostředí a veřejné zdraví), nebylo však možné od tohoto požadavku ustoupit a jako argument proti duplicitnímu posuzování, které bude probíhat zároveň na celostátní, krajské a místní úrovni mj. využít též článek 4 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/42/ES ze dne 27. června 2001, o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí v článku 4 odst. 3 – „*Tvoří-li plány a programy část hierarchie, vezmou členské státy za účelem zamezení opakovaného posuzování v úvahu skutečnost, že posuzování bude v souladu se směrnicí prováděno na různých úrovních hierarchie. Za účelem mimo jiné zamezení opakovaného posuzování uplatňují členské státy čl. 5 odst. 2 a 3.*“

MŽP jako dotčený orgán při pořizování územního rozvojového plánu v souladu s ustanovením § 10i odst. 2 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí stanoví níže uvedené podrobnější požadavky na obsah a rozsah vyhodnocení SEA. Obecně však platí ta zásada, že MŽP požaduje zpracovat vyhodnocení vlivů dílčího územního rozvojového plánu na životní prostředí a veřejné zdraví dle jednotlivých bodů přílohy č. 4 (II.) ke stavebnímu zákonu, v rozsahu ustanovení § 2 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, v takové podrobnosti, jaká odpovídá měřítku zpracování dílčího územního rozvojového plánu.

1. Při zpracování vyhodnocení vlivů návrhu DÚRP VRT PRAHA na životní prostředí a veřejné zdraví je třeba zohlednit relevantní soudní judikaturu, přičemž zpracované vyhodnocení SEA musí být přezkoumatelné, logicky srozumitelné, konzistentní apod.
2. Vyhodnotit vliv návrhu DÚRP VRT PRAHA na veřejné zdraví obyvatel (včetně vlivů na lidská sídla s důrazem na hluk, pohodu obyvatelstva a další determinanty).
3. V rámci vyhodnocení vlivů na životní prostředí návrhu DÚRP VRT PRAHA požadujeme provést vyhodnocení kumulativních a synergických vlivů. V této souvislosti poukazujeme např. na rozsudek NSS 1 Ao 7/2011 – 526, kterým byly zrušeny Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje. Vyhodnocení těchto vlivů na životní prostředí je třeba zpracovat jak na úrovni konkrétních navržených ploch a koridorů, tak i s ohledem na širší vztahy a vazby v souvislosti se stavem v území a se záměry v území schválenými k realizaci či záměry uvažovanými (rozsudek NSS 4 Aos 1/2013 – 133). Tam, kde budou zjištěny potenciální negativní kumulativní nebo synergické vlivy, je nutné navrhnout kompenzační opatření a případný monitoring těchto potenciálních vlivů.
4. V případě identifikace možných negativních vlivů návrhu DÚRP VRT PRAHA na složky životního prostředí nebo na veřejné zdraví navrhnout ve vyhodnocení SEA opatření k předcházení, vyloučení, snížení či kompenzaci těchto negativních vlivů. Tato minimalizační opatření musí být primárně navrhována pro strategickou úroveň (snaha stanovit taková

opatření koncepčního, prostorového atp. charakteru, aby byly již na této úrovni ošetřeny možné zjištěné či předpokládané vlivy negativního charakteru na životní prostředí a veřejné zdraví), následně až pro úroveň projektovou. Navrhovaná minimalizační opatření by měla rovněž směřovat i do kritérií pro rozhodovací činnost v území, aby byla zajištěna náležitá provazba s navazujícími řízeními, jelikož samotná projektová opatření nelze zpracovat do výrokové části návrhu DÚRP VRT PRAHA. Spolupracovat při návrhu těchto minimalizačních opatření s projektantem a pořizovatelem tak, aby návrh DÚRP VRT PRAHA, resp. jeho výroková část byla průběžně dle výsledků vyhodnocení SEA upravována.

5. Dále požadujeme, aby autorizovaná osoba v rámci vyhodnocení SEA vypracovala závěry a doporučení včetně návrhu stanoviska MŽP k návrhu DÚRP VRT PRAHA s uvedením zejména jasných výroků, zda lze z hlediska potenciálních negativních vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví se změnou jako celkem souhlasit nebo souhlasit s podmínkami a požadavky včetně jejich upřesnění, anebo nesouhlasit.

Mgr. Evžen Doležal

ředitel odboru
posuzování vlivů na životní prostředí
a integrované prevence

v z. Ing. Petr Slezák

zástupce ředitele odboru
posuzování vlivů na životní prostředí
a integrované prevence
podepsáno elektronicky

Na vědomí:

Magistrát hlavního města Prahy, odbor územního rozvoje, Jungmannova 35/29,
110 00 Praha 1

Magistrát hlavního města Prahy, odbor ochrany prostředí, Jungmannova 35/29,
110 00 Praha 1